

5 HAZİRAN DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ

Coronalı Günler Haziran 2020

İstatistiklerle Çevre, 2018

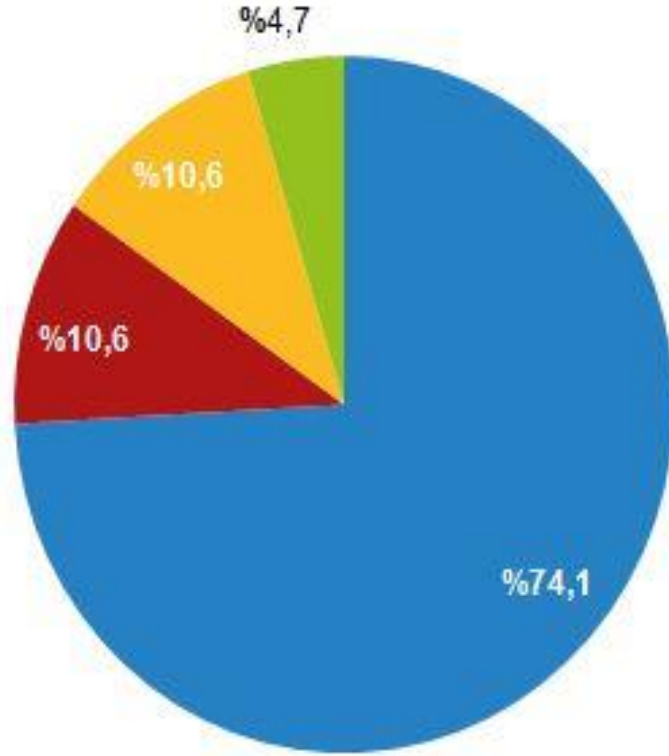
Sera gazı emisyonları 520,9 Mt CO₂ eşdeğeri olarak hesaplandı

Sera gazı emisyon envanteri sonuçlarına göre, 2008 yılında toplam sera gazı emisyonu 387,6 milyon ton (Mt) CO₂ eşdeğeri (eşd.) hesaplandı; 2018 yılında ise 520,9 milyon ton (Mt) CO₂ eşdeğeri olarak hesaplandı. 2008 yılı emisyonlarında CO₂ eşdeğeri olarak en büyük payı %74,1 ile enerji kaynaklı emisyonlar aldı ve bunu sırasıyla %10,6 ile endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı, %10,6 ile tarımsal faaliyetler ve %4,7 ile atık takip etti. 2018 yılı emisyonlarında ise CO₂ eşdeğeri olarak en büyük payı %71,6 ile enerji kaynaklı emisyonlar aldı ve bunu sırasıyla %12,5 ile tarımsal faaliyetler, %12,5 ile endüstriyel işlemler ve ürün kullanımı, %3,4 ile atık takip etti.

Türkiye'de 2018 yılı için kişi başı CO₂ eşdeğer emisyonu 6,4 ton/kişi, sera gazı emisyonu yoğunluğu ise 0,14 kg CO₂ eşd./GSYH (TL) olarak belirlendi.

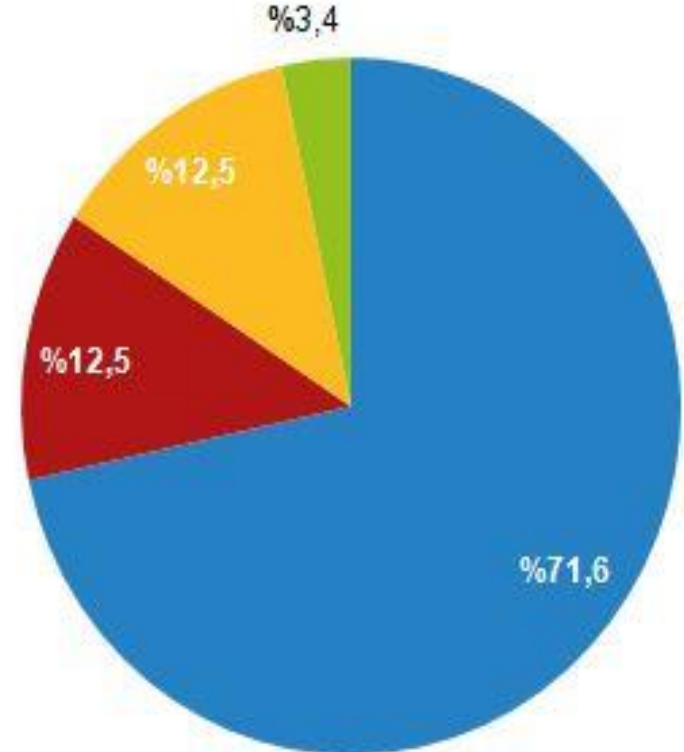

Sektörlere göre sera gazı emisyonu, 2008

■ Enerji ■ Endüstriyel İşlemler ve Ürün Kullanımı ■ Tarım ■ Atık

Sektörlere göre sera gazı emisyonu, 2018

Su kaynaklarından 17,5 milyar m³ su çekildi

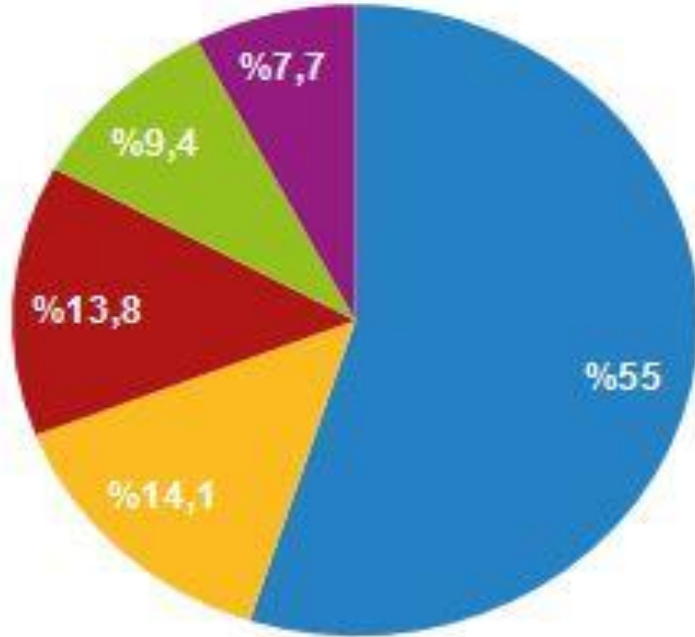

Belediye ve köylerde içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak ve imalat sanayi işyerleri, termik santraller, organize sanayi bölgeleri (OSB) ve maden işletmeleri tarafından ise kullanılmak amacıyla 2014 yılında su kaynaklarından 14,7 milyar m³ su çekildi; 2018 yılında ise su kaynaklarından 17,5 milyar m³ su çekildi.

Türkiye'de 2014 yılında çekilen suyun %55'i denizden, %14,1'i kuyudan, %13,8'i barajdan, %9,4'ü kaynaktan ve %7,7'si diğer kaynaklardan temin edildi; 2018 yılında ise %56,2'si denizden, %15,1'i barajdan, %14'ü kuyudan, %8,7'si kaynaktan ve %5,9'u diğer su kaynaklarından temin edildi.

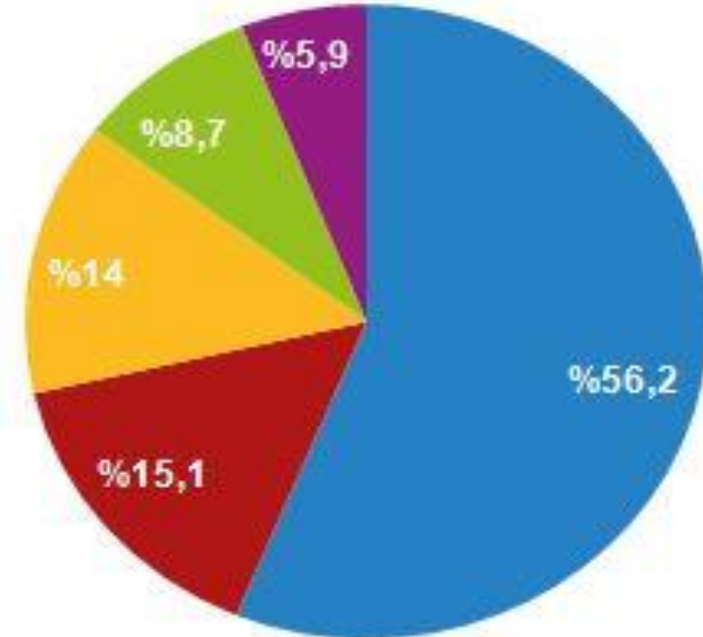
Kaynağına göre çekilen su miktarının dağılımı 2014 – 2018 yılları karşılaştırması

Kaynağına göre çekilen su miktarının dağılımı, 2014

■ Deniz ■ Baraj ■ Kuyu ■ Kaynak ■ Diğer

Kaynağına göre çekilen su miktarının dağılımı, 2018

Grafikteki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Kaynaklardan çekilen Toplam Su

Türkiye'de 2014 yılında su kaynaklarından çekilen toplam suyun %44,3'ü termik santraller, %35,5'i belediyeler, %14,9'u imalat sanayi işyerleri, %2,9'u köyler, %1,4'ü maden işletmeleri ve %1'i OSB'ler tarafından temin edildi; 2018 yılında ise çekilen toplam suyun %44,9'u termik santraller, %35,3'ü belediyeler, %15,3'ü imalat sanayi iş yerleri, %2,2'si köyler, %1,4'ü maden işletmeleri ve %0,9'u OSB'ler tarafından temin edildi.

Nüfusun %98,6'sına içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verildi

---

Türkiye'de 2014 yılında belediye nüfusunun %97,3'üne, köy nüfusunun ise %99,1'ine olmak üzere toplam nüfusun %97,4'üne içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verildi.

2018 yılında ise belediye nüfusunun %98,6'sına, köy nüfusunun ise %99,4'üne olmak üzere toplam nüfusun %98,6'sına içme ve kullanma suyu şebekesi ile hizmet verildiği tespit edildi.

Atıksuların %77,4'ü denize deşarj edildi

Belediyeler, köyler, imalat sanayi işyerleri, termik santraller, OSB'ler ve maden işletmeleri tarafından 2014 yılında doğrudan alıcı ortamlara 12,7 milyar m³ atıksu deşarj edildi; 2018 yılında ise doğrudan alıcı ortamlara 14,8 milyar m³ atıksu deşarj edildi. Türkiye'de 2014 yılında alıcı ortamlara deşarj edilen atıksuyun %77,7'si denize, %18,4'ü akarsuya, %3,9'u diğerk alıcı ortamlara deşarj edildi; 2018 yılında ise alıcı ortamlara deşarj edilen atıksuyun %77,4'ü denize, %18,7'si akarsuya, %3,8'i diğerk alıcı ortamlara deşarj edildi.

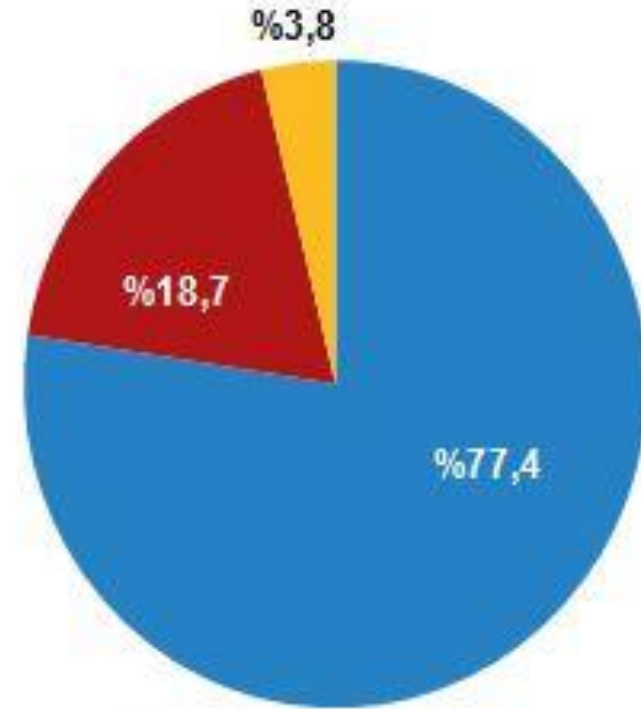

Alıcının ortamına göre deşarj edilen atıksu dağılı 2014 – 2018 yılları karşılaştırması

Alıcı ortamına göre deşarj edilen atıksuyun dağılımı, 2014

Alıcı ortamına göre deşarj edilen atıksuyun dağılımı, 2018

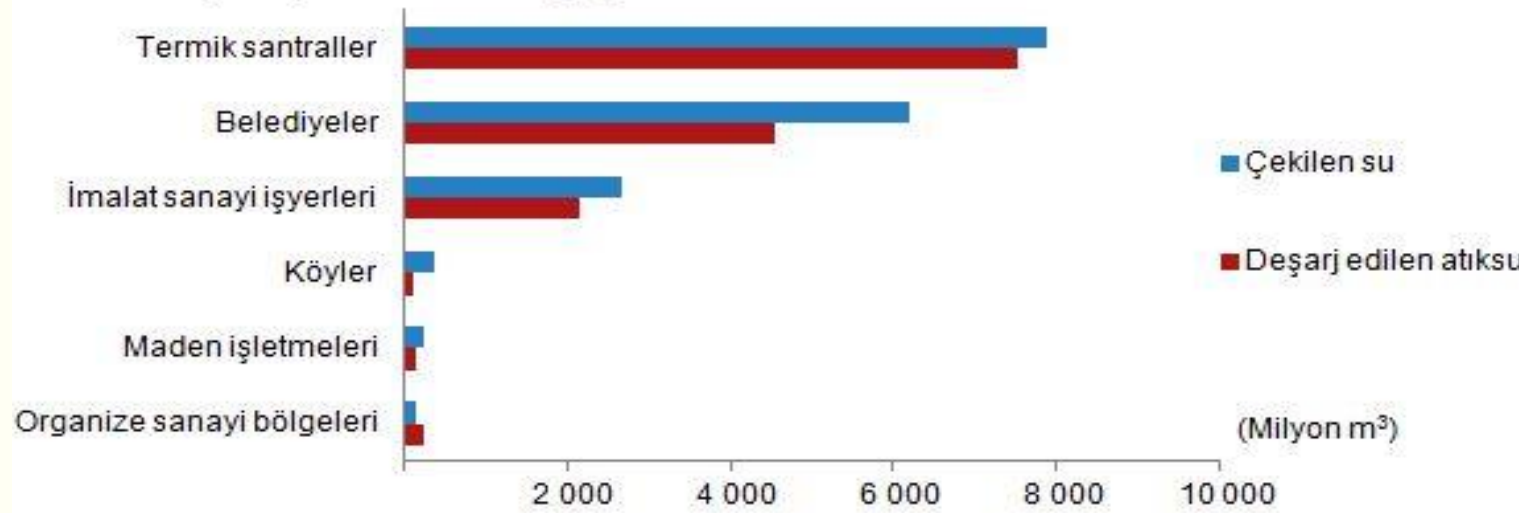
Grafikteki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Toplam Atıksu Deşarj Miktarları

- Türkiye'de 2014 yılında toplam atıksuyun %50,4'ü termik santraller, %32,4'ü belediyeler, %13,5'i imalat sanayi işyerleri, %1,7'si OSB'ler, %1,1'i maden işletmeleri ve %0,9'u köyler tarafından deşarj edildi. 2018 yılında ise toplam atıksuyun %51'i termik santraller, %30,8'i belediyeler, %14,7'si imalat sanayi işyerleri, %1,6'sı OSB'ler ve %1,1'i maden işletmeleri, %0,8'i köyler tarafından deşarj edildi.

Türkiye'de 2018 yılında çekilen su ve deşarj edilen atıksu miktarlarına göre en fazla su çeken ve deşarj eden sektörler sırasıyla termik santraller, belediyeler ve imalat sanayi işyerleridir.

Sektörlere göre çekilen su ve deşarj edilen atıksu miktarları, 2018

Nüfusun %88,5'ine atıksu toplama hizmeti verildi

Türkiye'de 2014 yılında belediye nüfusunun %89,7'sine, köy nüfusunun ise %48,9'una olmak üzere toplam nüfusun %87'sine kanalizasyon şebekesi ile hizmet verildi; 2018 yılında ise belediye nüfusunun %90,7'sine, köy nüfusunun ise %55,5'ine olmak üzere toplam nüfusun %88,5'ine kanalizasyon şebekesi ile hizmet verildiği tespit edildi.

Türkiye'de 2014 yılında belediye nüfusunun %68,1'inin, köy nüfusunun ise %7,4'ünün olmak üzere toplam nüfusun %64'ünün atıksuları arıtıldı. 2018 yılında ise belediye nüfusunun %78,7'sinin, köy nüfusunun ise %10,2'sinin olmak üzere toplam nüfusun %74,5'inin atıksuları arıtıldı.

Toplam 15,1 milyon ton tehlikeli atık oluřtu

İmalat sanayi işyerleri, termik santraller, organize sanayi bölgeleri, maden işletmeleri ve sağlık kuruluşları 2010 yılında 3,4 milyon tonu tehlikeli olmak üzere 37,1 milyon ton atık oluştururken; 2018 yılında 15,1 milyon tonu tehlikeli olmak üzere 66,8 milyon ton atık oluşturdu. 2010 yılında madencilik sektöründe 725 milyon ton dekapaj malzemesi ve pasa oluştu, 2018 yılında ise bu miktarın 795 milyon ton olduğu tespit edildi.

Belediye nüfusunun %98,8'ine atık toplama hizmeti verildi

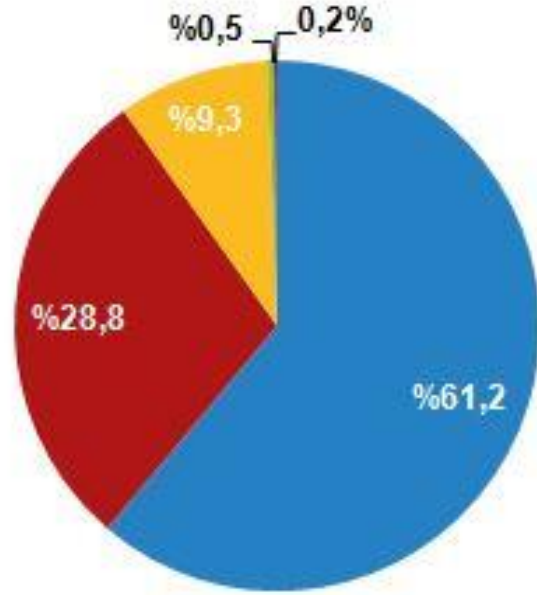
Belediye atık istatistikleri 2016 yılı sonuçlarına göre, toplam 1 397 belediyeden 1 390'ı atık toplama hizmeti verirken, 2018 yılında toplam 1 399 belediyeden 1 395'inin atık toplama hizmeti verdiği belirlendi.

Belediyelerde 2016 yılında 31,6 milyon ton, 2018 yılında ise 32,2 milyon ton atık toplandığı tespit edildi. Toplanan atığın, 2016 yılında %61,2'si düzenli depolama tesislerine, %28,8'i belediye çöplüklerine, %9,3'ü diğer geri kazanım tesislerine, %0,5'i kompost tesislerine gönderilirken, %0,2'si ise diğer bertaraf yöntemleri ile bertaraf edildi; 2018 yılında ise toplanan atığın %67,2'si düzenli depolama tesislerine, %20,2'si belediye çöplüklerine ve %0,4'ü kompost tesislerine gönderilirken, %0,2'si diğer bertaraf yöntemleri ile bertaraf edildi. 2018 yılında toplanan atığın %11,9'u ise diğer geri kazanım tesislerine gönderildi.

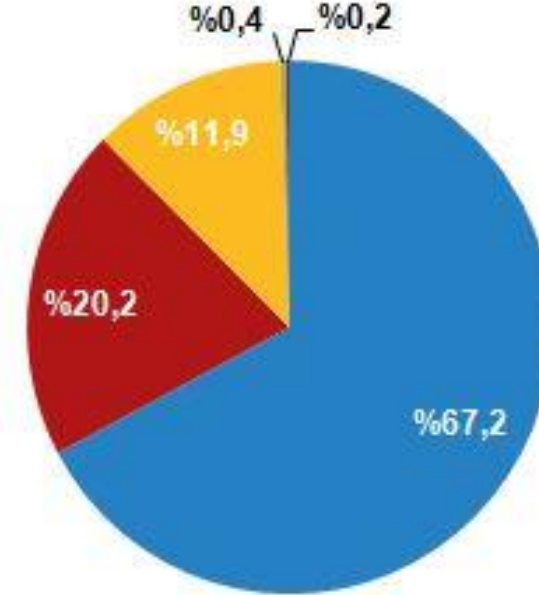
Bertaraf ve geri kazanım yöntemine göre toplanan Belediye atık miktarının dağılımı.

2014 – 2018 yılları karşılaştırması

Bertaraf ve geri kazanım yöntemine göre toplanan belediye atık miktarının dağılımı, 2016

Bertaraf ve geri kazanım yöntemine göre toplanan belediye atık miktarının dağılımı, 2018

Grafikteki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Sağlık kuruluşlarında 89 bin ton tıbbi atık toplandı

Üniversite hastaneleri ve klinikleri, genel maksatlı hastaneler ve klinikleri ile doğum hastaneleri ve kliniklerinde 2010 yılında 60 bin ton tıbbi atık toplandı; 2018 yılında ise 89 bin ton tıbbi atık toplandı.

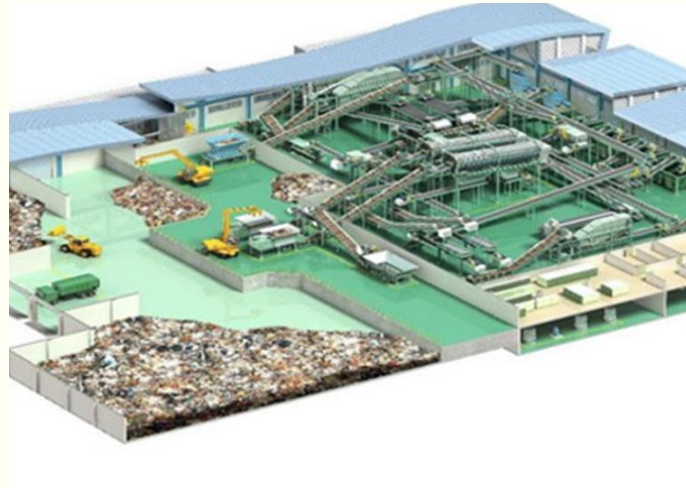
Toplanan tıbbi atığın, 2010 yılında % 63'ü sterilize edilmeden, %27,4'ü sterilize edilerek depolama alanlarına, %9,2'si yakma tesislerine gönderilirken, %0,4'ünün ise diğer yöntemlerle bertaraf edildiği belirlendi. 2018 yılında ise toplanan tıbbi atığın %92,3'ü sterilize edilerek depolama alanlarına ve %7,7'si yakma tesislerine gönderilerek bertaraf edildi.

Toplam 2.223 atık bertaraf ve geri kazanım tesisi faaliyette bulundu

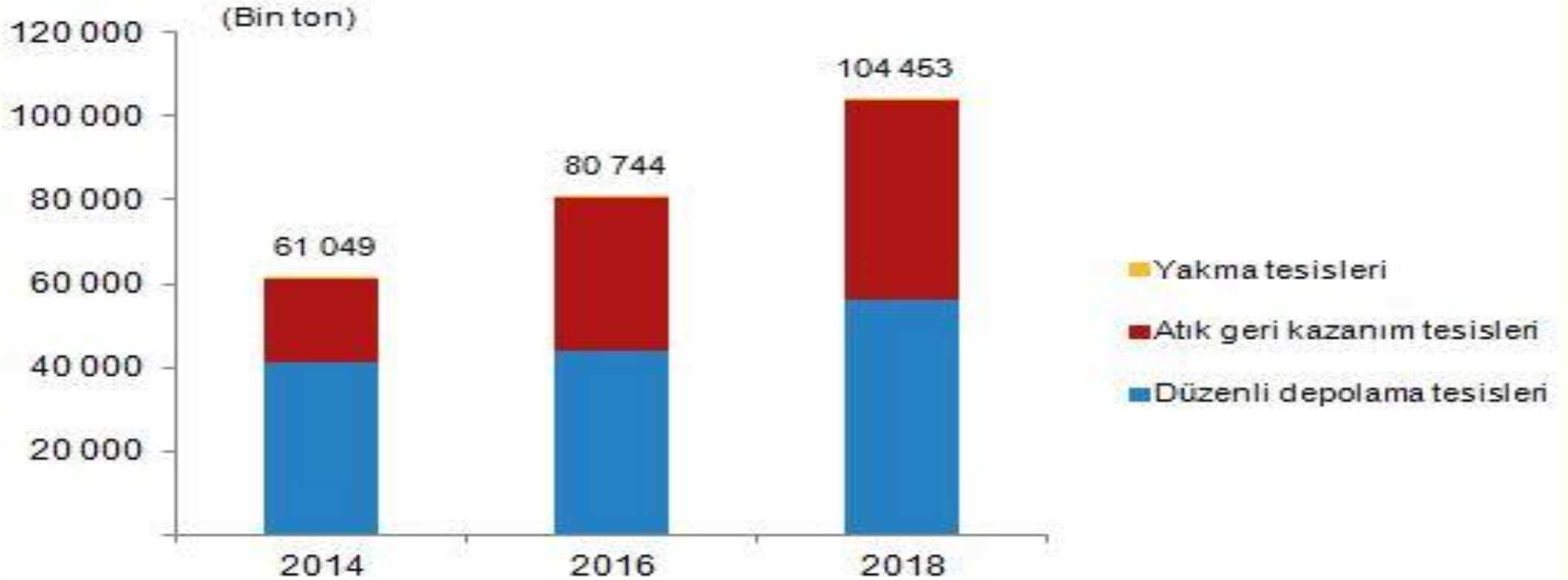

Lisanslı veya geçici faaliyet belgeli ve lisansı olmasa da belediyeler tarafından ya da belediyeler adına işletilen 117'si atık bertaraf tesisi ve 868'si geri kazanım tesisi olmak üzere, toplam 985 tesis 2014 yılında faaliyet gösterirken; 2018 yılında 166'sı atık bertaraf tesisi ve 2.057'si geri kazanım tesisi olmak üzere, toplam 2 223 tesis faaliyet gösterdi. 2014 yılında düzenli depolama tesislerinde 41 milyon ton, yakma tesislerinde 43 bin ton atık bertaraf edilirken, geri kazanım tesislerinde 20 milyon ton atık geri kazanıldı. 2018 yılında ise düzenli depolama tesislerinde 56 milyon ton, yakma tesislerinde 494 bin ton atığın bertaraf edildiği, geri kazanım tesislerinde 48 milyon ton atığın geri kazanıldığı tespit edildi.

İşlem gören Atık miktarı 2014-2018

İşlem gören atık miktarı, 2014-2018

Çevre koruma harcamaları 38,2 milyar TL olarak gerçekleşti

Çevre koruma harcamaları 2013 yılında 21,4 milyar TL olarak gerçekleşirken, 2018 yılında ise toplam 38,2 milyar TL olarak gerçekleşti.

Çevre koruma harcamalarının, 2013 yılında %64'ü mali ve mali olmayan şirketler, %28,4'ü genel devlet ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşlar ve %7,6'sı hanehalkları tarafından yapılırken; 2018 yılında %56,6'sı mali ve mali olmayan şirketler, %36,3'ü genel devlet ve hanehalkına hizmet eden kar amacı olmayan kuruluşlar ve %7,1'i hanehalkları tarafından yapıldı.

Çevre koruma harcamalarının gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı 2013 yılında %1,2 olarak gerçekleşirken, 2018 yılında ise %1 olarak gerçekleşti.

Çevresel vergiler 91,1 milyar TL olarak tahakkuk etti

Toplam çevresel vergi tahakkuku 2008 yılında 34,7 milyar TL, 2018 yılında ise 91,1 milyar TL olarak tespit edildi. Çevresel vergilerin, 2008 yılında %70,7'sini enerji vergileri, %28'ini ulaştırma vergileri, %1,3'ünü ise kaynak ve kirlilik vergileri oluştururken, 2018 yılında %63,3'ünü enerji vergileri, %34,2'sini ulaştırma vergileri, %2,5'ini ise kaynak ve kirlilik vergileri oluşturdu.

Yeşili, Suyu Bol Temiz Bir Dünya Dileğimle

Kim. Müh
Mehmet Emin GÜLE

Not: Türkiye İstatistik kurumu Verilerinden düzenlenmiştir.

Sayı: 33675

05 Haziran 2020

Saat: 10:00

Türkiye İstatistik Kurumu, 2014 yılından itibaren özel günlerde, günün önemine atfen özel yayınlar çıkarmaktadır. Dünya Çevre Günü'ne özel hazırlanan bu bülten ile Kurumumuz tarafından üretilen çevre istatistiklerinin özeti sunulmaktadır.